

NAŠ DOM

List slovenske družine

Izhaja prvega vsakega meseca.

Velja na leto 20 din; posamezna številka 2 din.

Čekovnega računa številka 13.577 (»Naš dom«, Upravništvo Maribor).

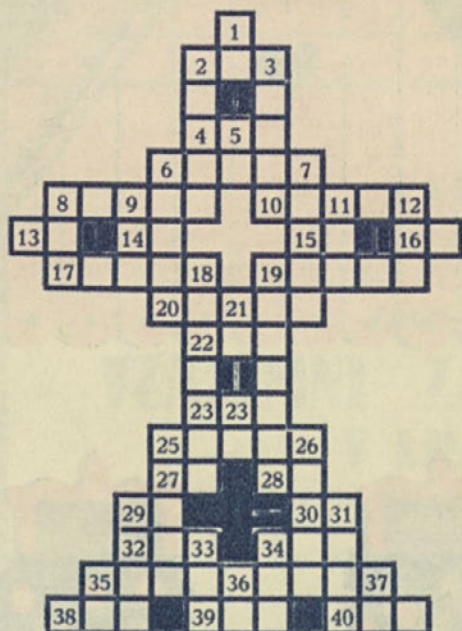
Naslov: Uredništvo »Našega doma« Maribor, Koroška cesta 5.

Uprava »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 5.

Opomba uredništva: Slika prelje na str. 2 je iz Banovinskega arhiva v Mariboru.

Naše znamenje.
(Vsebirad Nemanič.)

Vodoravno: 2. krik, 4. nota, 6. postna jed, 8. večna ječa, 10. oblastnik, 13. veznik, 14. medmet, 15. veznik, 16. števnik, 17. branitelj države, 19. bojni hrup, 20. požiralnik, 22. glagolska oblika od »iti« (lat.), 23. grška črka, 25. veter, 27. del voza, 28. veznik (stara oblika), 29. ploskovna mera, 30. živalski glas, 32. lastno ime za vola, 34. morska žival, 35. buditelj Slovencev, 38. žuželka, 39. veznik, 40. rezilo.

Navpično: 1. zaimek, 2. zajemalo, 3. plin, 5. kot 15. vodor., 6. slov. planinec, 7. del ženske obleke, 8. ptič, 9. vprašalnica, 11. žensko ime, 12. glagolska oblika od »jesti«, 18. zmagovalec sveta, 19. velikonočni pozdrav, 21. veznik (lat.), 24. kot 29. vodoravno, 25. možno ime, 26. ogrski kralj, 29. mila (lat.), 31. pameten, 33. strast, 34. glagolska oblika od »biti«, 35. igralna karta, 36. okoli (kratica), 37. veznik.

Pregovor.
(Julij Tittl.)

za, hj, ur, km, ik, df, mo;
= z + a = ž
ik, df, ik, df, ac, np, ikl

Menjalnica.
(Franjo Č...)

Kol	Bog	kor	nam	kap	daj	lic
na	tol	svet	ko	ži	let	vet

Radijsko poročilo.
(Franjo Č...)

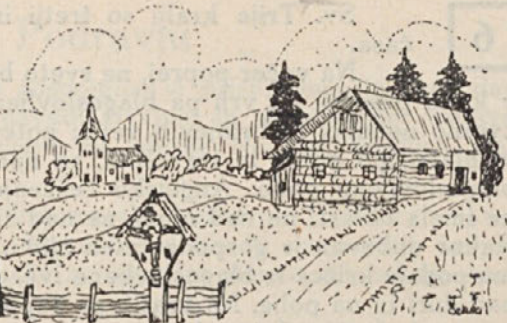
0 ²³ '	Veliki uboj
1 ^h 1'	Javni shod
5 ^h 5'	Potres razsaja
5 ^h 6' 7"	Naval bolnikov
7 ^h 3' 8"	Nikakih poročil
8 ^h	Šolarska ura
0	Nadaljevanje opoldne

(Nadaljevanje na 3. strani)

1111 12920

NAŠ DOM

Januar 1937

P.A.F.

Petek	1	Novega leta dan
Sobota	2	Makarij
Nedelja	3	Ime Jezus
Pondeljek	4	Tit
Torek	5	Telesfor
Sreda	6	Sveti Trije kralji
Četrtek	7	Valentin
Petek	8	Severin
Sobota	9	Julijan
Nedelja	10	Sveta družina
Pondeljek	11	Higin
Torek	12	Alfred
Sreda	13	Veronika
Četrtek	14	Hilarij
Petek	15	Pavel
Sobota	16	Marcel
Nedelja	17	Anton Puščavnik
Pondeljek	18	Sv. Petra stol
Torek	19	Marij
Sreda	20	Fabjan in Boštjan
Četrtek	21	Neža
Petek	22	Vincencij
Sobota	23	Zaroka Marijina
Nedelja	24	1. predpostna
Pondeljek	25	Spreob. Pavla
Torek	26	Polikarp
Sreda	27	Janez Zlatousti
Četrtek	28	Rogerij
Petek	29	Frančišek Saleški
Sobota	30	Martina
Nedelja	31	2. predpostna

1

»Bog daj srečno in zdravo novo leto!« se pokriža oče, ko odbije polnoč, in moli angelsko

češčenje.

Čudno spreleti človeka. Kaj prinese novo leto?

Kar se na Novega leta dan zgodi, je našim ljudem posebno pomembno.

Kdor ta dan kihne, bo dolgo živel; kdor pa dopoldne pade, bo v tem letu umrl. Dekle, ki poje rdeče jabolko, bo vse leto rdečih lic. Tista, ki prva prinese vode s studenca, se bo v tem letu omožila, zlasti, če vrže jabolko ali hruško v vodo.

Ponekod je navada, da prosijo otroci to jutro starše odpuščanja za vse, kar so jih v preteklem letu razžalili.

Medtem ko na božični praznik Slovenec ne gre nikamor zdoma kakor le v cerkev, hodimo na Novega leta dan radi skrižem, da si voščimo srečo. Le opoldne med obedom naj nikar ne pride tujec v hišo! To bi pomenilo nesrečo in smrt. Zato se tu in tam opoldne zakleplejo.

Popoldne so se nekoč zbirali na »moker« ples; tu so dekleta polivala moške, da bi ti v novem letu ne bili zaspani.

6

Sv. Trije kralji so tretji in zadnji veliki praznik božičnega časa.

Na večer poprej, na sveto bilo, zopet nadevlje gospodinja oglja v kako posodo, na vrh pa blagoslovljenega lesa, ki ga je shranila lansko cvetno nedeljo, in brinjevih vejic; potem gre gospodar in pokadi po hiši in hlevu, po poljih in travnikih, za njim družina in otrok, kateri kropi z blagoslovljeno vodo. Angelsko češčenje molijo in prosijo, da bi hudoba ne imela oblasti ne nad njimi, ne nad živino, ne nad zemljo in nje sadovi. Kakor duhoven je gospodar med njimi. Ob njem je gospodinja in mati, ki mu podaje križce iz blagoslovljene ive, da jih zatakne nad duri in na polje. Na vratih pa zapiše oče s kredo znamenje krščanskega doma:

19 + G + M + B + 37

ki bo ostalo do prihodnjih Treh kraljev in varovalo dom vsega hudega.

Do tega večera in včasih do svečnice hodijo po hišah otroci, da pojejo in igrajo igro o svetih Treh kraljih. Angel z zvezdo jim kaže pot po belih sneženih poljanah in hribih, Boltežarju pa se sveti obraz od črne ogljene črnobe.

Od Božiča do Treh kraljev ležita na veliki mizi v kotu hiše tam pod razpelom dva poprtnika ali stalnika, eden iz bele, drugi iz črne moke.

Ko se vrne gospodar od ranega opravila iz cerkve, razreže beli poprtnik ter ga da otrokom, držeč ga visoko v zraku. Otroci morajo za kruhom skakati, in čim višje kateri skoči, toliko močnejši bo. Črni poprtnik pa razdeli med vso živino, kar je je pri hiši: od konjev in volov do kur.

Po nekaterih naših krajih verujejo, da pridejo k tistemu, ki jih časti in se jim priporoča, sveti Trije kralji in mu naznanijo njegovo zadnjo uro.

Prelja v Žicah v Slov. goricah

17

Na sv. Antona dan so včasih hodili v cerkev darovat krače. Tudi berač, ki je prišel ta dan prvi v hišo, je dobil kračo.

O sv. Antonu se začnejo predpustne kolone z domačimi gostijami, na katere se zbere vsa soseska. Tu se zmenijo in sklenejo, kako se bodo o pustu ženili.

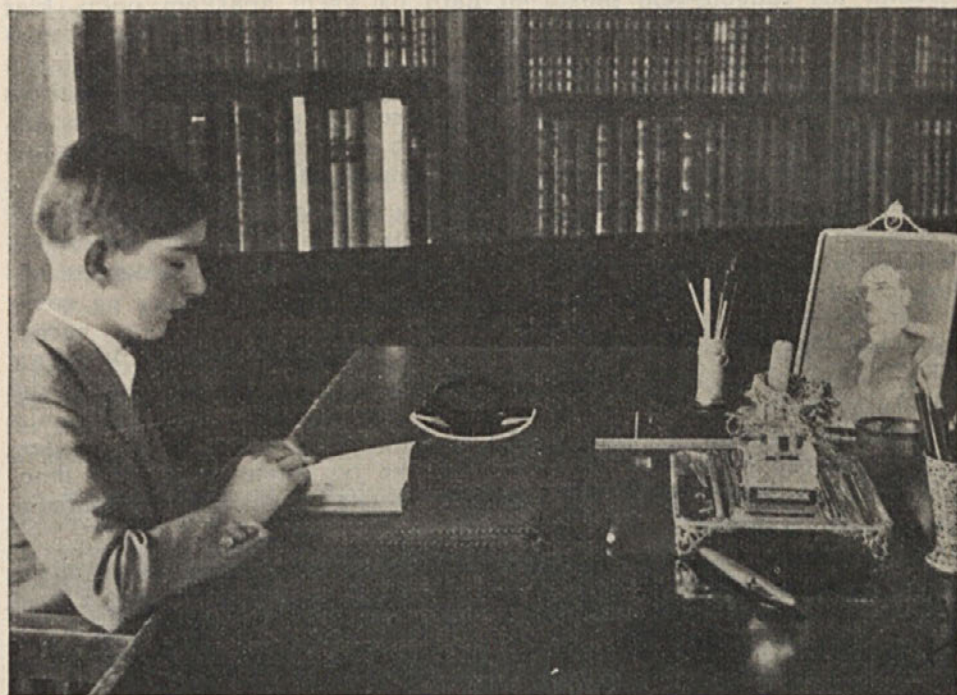
Tihi delavniki se vrstijo počasi. Žito dremlje pod snegom, dan že raste, v peči praskeče topel ogenj. Za mizo prebirajo otroci fižol, pri oknu suče predica urno kolovrat. In ko posede v mraku družina okoli peči in si oče prižgejo pipico in se otroci stisnejo k babici, da bi jim pehtra baba ne mogla kaj, je tako lepo doma.

Naš kralj v zelenem Podravju

Po večernem nalivu na Malo gospojnico je prišel jasen in svež dan. V Ljutomeru na postaji je proti navadi živahno in skrivnostno pripovedujejo Ljutomerčani, ki to opazujejo, da obišče Nj. Vel. kraljica mati Slatino Radence.

V svežem jutru privozi na ljutomerski kolodvor izvidnica, kateri sledi za nekaj minut dvorni vlak. Navzoči pri vходу na postajo še pričakujejo kraljico mater, ko se pokaže za odprtim oknom salonskega voza

Naš kralj v svoji pisarni

Nj. Vel. kralj Peter II. v športni obleki, gologlav in v polprofilu, da so izstopile črne oči in orlovski nos na obrazu, ki je izražal mirno zadovoljstvo združeno s pričakovanjem. Javnost še pričakuje kraljico mater, medtem pa že peljeta avtomobila kralja s spremstvom proti Noršincem in na Mursko polje.

Bližnji Sršenov gaj uvede pogovor o slovenskih taborih, nato pa ga razvijajo cesta s prleškimi vozniki in jahači, jesenska polja z mozaiki tikev, girlandami sončnic ter pestre krpe bele in duhteče ajde. Vse to vzbuja pozornost jugoslovanskega kralja na prvem potovanju po slovenski Šumadiji in v obnavljanju zgodovine Prlekije v XIX. stoletju privozita avtomobila iz murskopoljske ravnine v sredo klopotcev in vinskih gor in na Kapelo.

S Kapele je prelep pogled na Veliko Prlekijo s Prekmurjem, Slovenskimi goricami ter na avstrijsko Štajersko za Radgono. Na obzorju ugotavljajo kralj in spremljevalci domove naših zgodovinskih mož Miklošiča, Razlaga, Trstenjaka, Plojev, dr. Korošca ter določujejo posamezne kraje. Najdalje se ustavijo pri Prekmurju, kjer določajo državno mejo in označujejo pokrajino s prenaseljenostjo, izseljenci in sezonskimi delavci. Za tem in medtem pa fotografira kralj panorame proti stranem sveta, posamezna slemena z goricami, vinograde, vinske trse, grozde. In ko se še spomnijo D. Meška ter njegovega vpliva na narodnostno delo Ivanocijevo, kreneta avtomobila na Slatino Radence in dalje proti Radgoni, kjer ju pri Šratovcih kmalu pozdravi Mura z državno mejo. Sedaj stopi Mura za dosedanji polji in vinogradi v ospredje kraljevega zanimanja, posebno pri radgönskem mostu in nato na vsem apaškem polju, kjer začne živina na paši razgovor o izvozu iz Slovenskih goric, kužna znamenja ob cesti, Žepovci z ribnikom pa o domačem ljudskem življenju. Od cmureškega mostu se cesta dvigne na Trate s širokimi razgledi na ceršaško in sladkogorsko tovarno, na Muro ter v avstrijsko Štajersko, poleg tega pa s prisrčnimi idilami obcestnih sadovnjakov, njiv in gozdov. Nj. Veličanstvo izstopi in fotografira, da zmanjka filma.

Vijugasta cesta od Trat proti Št. Ilju je prebogata sončnih razgledov in senčnih zatišij. Pri Mariji Snežni se strinjajo vinogradi in gozdovi, klopotci in hiše za škorce, da je zemlja še bolj mikavna, preden ne obvladajo pokrajine sladkogorske šume z gostimi okni razgledov na sever in jug. Zgodovina stopi v ospredje zanimanja, ljudska prosveta, narodnostna misel ter narodnostni boji za zemljo. Bližajo se Št. Ilju z E. Vračkom in F. Thalerjem in čustveni svet pod Novinami jih uvede v cirkniški dol z vzornimi sadovnjaki in vinogradi ter v gospodarsko preteklost zemlje od ceršaške utrjene naselbine preko srednjeveških fevdalcev do modernega sadjarstva z izvozom. V Pesnici kratko postanejo in južinajo limonado in kekse, potem pa mimo košaških industrij v Maribor, spremljajoč v razgovoru dogodke l. 1918. z generalom R. Maistrom.

V Mariboru nabavi Nj. Veličanstvo filme, nato pa se mu na vožnji po trgovskem in zgodovinskem delu mesta vzbudi zanimanje za trg z branjevci in mesarji ter za rotovž, kar vse fotografira. Potem vozita avtomobila počasi čez dravski most in po Pobreški cesti, raz katere stopnjuje kraljevo zanimanje strnjena razprostranjenost mariborskih tovaren od usnjarskih do tekstilnih v Orešju, kjer mu je bila že znana Hutterjeva tovarna. Zlatorog puši kakor Vezuv in pozdravlja tako v imenu v stavki mirujočih tovaren jugoslovanskega vladarja, ki se podaja naprej v delavsko predmestje Pobrežje in odkoder se vrača v istotako proletarsko magdalensko mesto k barakam na Dajnkovi cesti. Pod vplivom teh raste njegovo stremljenje po spoznanju delavskega življenja, kateremu se umakne zgodovina industrijalizacije Maribora. Bolj kot nova šola kralja Aleksandra I. ga pritezajo železničarska kolonija, predvsem delavnice državnih železnic, za katerih ogled pa manjka časa. Pri povratku čez dravski most ga obvlada veličastna silhueta Pristana, katerega fotografira. Avtomobila nadaljujeta vožnjo preko novega Glavnega trga in Vetrinjske ulice, kjer postane novi mestni avtobus ponovni predmet kraljeve pozornosti. Mimo Gradu in za nekdanjim severnim mestnim obzidjem, po Gregorčičevi ulici pripeljeta avtomobila pred staro pokopališče. Ogled Slomšekovega groba je združen s slovenještajersko zgodovino v prvi polovici in v sredini, ogled

Tomšičevega groba z zgodovino druge polovice XIX. stoletja. Po kraljevi pripombi na Tomšičevem grobu, da je isti dan njegovega rojstva in njegove smrti, se vrača v avto, pred katerim ga pozdravlja množica in kjer mu izroči v imenu mladine šopek Ljuba Založnik.

Naprej po Koroščevi ulici v Kamnico, kjer kreneta avtomobila po kraljevi želji na Mariborski otok in katerega okolico kralj zopet fotografira v vseh straneh neba. Nato pa v Dravsko dolino z lepimi pogledi na severna pobočja Pohorja z nekdanjimi glažutami ter starinami kakor Grizold ali Hleb. Kralja pa zanimajo v prvi vrsti mogočni oblaki dima iz ruške tovarne za dušik. Med spomini na anekdoto narodnjaka Singla z ruškim orožnikom iz l. 1914. se poslavljajo od Ruš ter prihajajo v Falo. Počasi vozi avto mimo elektrarne z vidnimi slapi, ki dvigne že z ruško tovarno ustvarjeno kraljevo razpoloženje, da živo razpravlja o turbinah, generatorjih in akumulatorjih. Po brezniški soteski z njenimi temnimi gozdovi na sotočjih potokov v Dravo, skladi lesa, na dravskih mlakah pa splavi, ki označujejo vso Dravsko dolino. V Marenbergu se spominjajo starih živinskih sejmov, v Muti z železarno nekdanje domače železne obrti v Podravju, od Mute dalje pa spremljajo v duhu vojaške dogodke iz l. 1919. ter Franja Malgaja, dokler ne prideta avtomobila v Otiški vrh, kamor je iz Ljutomera prispel dvorni vlak.

Pred kosilom v vlaku sestavi Nj. Veličanstvo iz mariborskih cvetlic nov šopek ter ga postavi v vazo v salonskem vozu; pri kosilu pa primerja ljutomersko sadje, zlasti pa grozdje s topolskim. Razgovor se nadaljuje z izvozom podravskega sadja, kvalitetnih vin nekdanj in danes ter se zaključi pred kratkim odmorom po kosilu z lovom Zieringerja na strupene kače ter z Bischofovimi izvozom polžev v Francijo.

Na otiškoverškem kolodvoru pozdravlja kralja množica zlasti mladine; po odzdravu kralja odhaja vlak po Mislinjski dolini mimo Slovenjega Gradca z rimsko postojanko, srednjeveško kovnico novcev ter Davorinom Trstenjakom v Starem trgu. Zaključimo glažute in vedno bolj so v razgovoru zlasti propadajoče žage z osrednjim kraljevim vprašanjem, kako da morejo parne žage uničevati vodne, ki vendar tako malo stanejo in zakaj toliko vodnih žag stoji. V Hudi luknji opazuje kralj sotesko, oživljeno s pravljičnimi vojaškimi ubežniki in jamskim medvedom v podzemeljskih jamah.

V Šaleški dolini so. Ruševine gradov vodijo nazaj na Vovbrške grofe in Celjane ter na vovbrški grb, ki je danes kot grb Celjanov sestavni del grba Jugoslavije. Na severu pa nova privlačnost: škalska elektrarna in visokovod v Celje. Po ugotovitvi strani neba pokličejo s Šoštanjem in njegovo usnjarsko industrijo v spomin brata Jožeta in Miho Vošnjaka ter nastoj savinjske železnice. Med iskanjem razvalin Žovneka, rojstnega gradu Celjanov, med plantažami obranega hmelja ter množic kmetijskih vozov z vrečami hmelja v Žalcu je prispel dvorni vlak v Celje, obdan zlasti na postajah z vrstami ljudstva, ki molče pozdravlja svojega mladega vladarja.

Po fotografiranju razvalin celjskega gradu s celjskega kolodvora odstopi vlak proti Zidanemu mostu, Ljubljani in na Bled. Kralj Peter II. se vrača z izleta, na katerem je prvič v zgodovini vladar narodne krvi obiskal slovenještajersko Podravje.

V delavnici mojstra. Mojster mora biti dobro izvežban, imeti čut za obliko in dober posluh

Gosli

Gosli so nastale v sedanji obliki šele v 15. in 16. stoletju iz »gigue«, godala v obliki gorjače, ki je v 12. in 13. stoletju bilo v zapadni Evropi zelo v navadi (slično mandolini). Vsa stara godala so bila napravljena za brenkanje (lira, brač in dr.), gosli so med ročnimi godali prvo godalo na drgnenje. Pozneje sta se goslim pridružila še violončelo in kotrabas. Najbolj dovršene gosli so izdelovali v 17. in 18. stoletju v severni Italiji in na Ti-

Les za gosli je treba skrbno izbrati

Obdelovanje gornje in spodnje stene

Vrezavanje »f« lukenj na gornjo steno   Mojster pritrdi napravo za obešanje strune
 rolskem in so iz tistih časov znani mojstri v izdelovanju gosli: Salo, Maggini, Stradivari,
 Guarneri, Rugieri, Tiefenbruckner, Stainer, Klotz in dr.

Vrat in spodnja stena sta iz jesenovega
 lesa, gornja stena iz smrekovega, črna de-
 ščica na vratu bi morala biti iz ebenovine

Strune na goslih so iz živalskih čreves

Ženina dva, neveste pa nobene

Čuježev Jur in Ocvirkov Fronc sta bila dva trdna kmeta na pohorski strani. Oba sta bila že čez štirideset, pa še samca. Ali nikar ne mislite, da nista mogla katere dobiti! Dobila bi jo bila, dobila; toda za sedmi sveti zakrament sta rekla, da že Bog ve, zakaj ga je na zadnje postavil. Skopa in škrpičasta sta bila in sta menila: Zaradi žene si nobene dekline ne prihranim, pri jedi se pa le pozna, in če pridejo še otroci, je treba kmalu večjo skledo kupiti.

Prvo nedeljo o pustu je bilo v Podlipnikovi krčmi prav živo. Jur in Fronc sta prišla nekaj zaradi volov, pa so ju možje obstopili in spravili v svojo sredo ter ju začeli ženiti. Sprva nista nič marala; tedaj pa ju je usekal Ivarški Joza:

»Saj vem, kodi ga je! Dobiti ne moreta nobene, v vsej fari ne!«

»Kaj? Dobiti je ne morem?« je vzkipeł Fronc. »Vsako si upam dobiti, kar jih je v naši fari.«

»Vse!« je dodal Jur, »in še trideset povrh.«

»Povem vama táko, da je obadva ne dobita, četudi znosita vse svoje plesnive jurije na kup,« ju je podražil Jernač. »Jaznikovo Tino: ali si jo upata, kaj?«

»Sam jo dobim in še danes, če hočem,« je trdil Fronc.

»Štirikrat in ne le enkrat jo dobim, če me je volja,« se je rotil Jur.

»Nikar se ne mogočuj!« se je zasmejal stari Mrkač.

Tedaj se je krčmar oglašil:

»Jur in Fronc, poslušajta mene! Tistemu od vaju, katerega prihodnjo nedeljo s Tino okličejo, plačam pet tisoč dinarjev.«

»Jaz dam polno dežo zaseke,« je obečal Joza. »Po ženitvi naj si pride ženin ponjo!«

»Jaz pa še trideset sežnjev prta,« je vpil Lužar.

»Jaz dvajset funtov volne,« je pristavil še Jernač.

Zdaj sta Jur in Fronc utihnila. Prvi je zinil Jur:

»Ali imate resnico?«

»Še kako!« je potrdil Podlipnik. »Vsi so za pričo.«

»Torej nimate norcev?« je izpraševal Fronc.

»Kaki norci?!« je zagotovil Lužar. »Če hočeta, pa napravimo pismenol!«

Torej so vse zapisali in dali pisanje staremu Mrkaču, naj je shrani. Jur in Fronc pa sta jo kar ucvrla skozi duri proti domu in niti plačala nista, kar sta zapila. Jur je bil nedelno oblečen, moral pa se je seveda praznje preobleči; Fronc pa je bil ves kosmat, ker se pozimi ni bril, pa se je moral za tako pot, ki ga je čakala, vendar čedno obriti.

Po levem licu si je kocine že postrgal, ko ti je zagledal Jurja, kako jo je že mahal ves svatovski proti Jazniku. Ta je bil pa hiter! Fronc se je kar tresel, tako je bil iz sebe. Jur mu zna nevesto pred nosom pobrati, preden še se bo on nalepšal in nališpal. Nič ni dolgo preudarjal, zagnal je ogledalo in britev v kot, oblekel praznji jopič, si zataknil nagelj in jo udrl tako napol obrit za Jurjem. Toda Jur je bil že toliko predi, da je imel prvi besedo.

Kakor lisjak okoli kurnika, tako je pogledal okoli hiše, potem pa je stopil nad Jaznika in ga poprosil za besedo na samem. Jaznik se je začudil in je peljal Jurja v izbico zadaj. Ko sta se usedla, je postal Jur

ves ginjen. Pripovedoval je, kako žalostno živi tako sam in zapuščen in kako si je zaželel še sedmega svetega zakramenta, pa mu manjka le še neveste. Tako ga je prevzelo, da ne more in ne more več ostati sam brez para. In spomnil se je Jaznika in njegove Tine, in ker ve, da je dekle polno ljubezni do bližnjega, si je upal in je prišel prašat za njo.

Jaznik se je muzal in je pravkar hotel odgovoriti; tedaj pa je zunaj na stopnicah nekaj strahovito zaropotalo. Hip nato je treščil skozi duri — napol obriti Fronc. Stari Jaznik se je zakrohotal, ko ga je zagledal takega, kakor napol oskubenega petelina. Fronc je zasopihal in zahropel:

»Oče Jaznik, nikar se ne prenačite! Naglica nikoli ni kaj prida. Jur je figo bolji od mene in za vašo Tino je pri meni vse kaj drugega. Jur misli samo na zaseko in na tisti domači prt in na volno in na kravo; jaz bi pa Tino iz gole ljubezni do bližnjega rad.«

»In zadelj tistih petih tisočakov Podlipnikovih, da,« je vpil Jur. Jaznik ju je kar debelo gledal:

»Tja, ljuba soseda, saj Tini ne bom dal ne zaseke, ne prta in volne in ne krave. Pri Podlipniku pa tudi nimam niti pare ne, kaj šele petih tisočakov.«

Oba hkrati sta mu hitela praviti, da nista mislila tako. Ko Jaznik ni nehal spraševati, mu je Fronc povedal vse po resnici, kako so se pri Podlipniku pogodili. Zdaj šele se je Jaznik smejal. Ko se je čez nekaj časa zopet zresnil, je dejal nekoliko porogljivo:

»Ljuba soseda! Lepo sta me počastila in reči moram, da takim snubcem Tino vedno rad dam. Dekle bo tudi veselo, da se na tak dober grunt priženi. Le tega ne vem, katerega izmed vaju naj izberem. Oba vaju imam v časti in nobenemu se ne bi rad zameril. Se bo morala že Tina sama odločiti.«

»Tedaj prosim za pol ure časa in za britev,« je prosil Fronc.

»Jaz pravim: najprej se mi med seboj zmenimo,« je pripomnil Jur.

»Kako pa?« je vprašal Jaznik. »Se morata pač stepsti zanjol!«

»Rajši si jo izžrebajva!« je dejal Jur čisto tiho.

»Nak! Za to jaz nisem,« je ugovarjal Fronc. »Pri igranju nimam sreče.«

»Žrebanje ne bi bila neumna reč,« je menil Jaznik, »ampak pravična ni: eden izgubi vse, drugi dobi vse. Tako se pogodimo: kateri od vaju nevesto izžreba, tisti dobi njo, onemu pa da tistih pet tisočakov, kravo, zaseko, volno in tako dalje. Tako se bo imel tisti, ki deklo izgubi, vsaj s čim tolažiti.«

Tedaj si je začel Jur s kazalcem po očeh vrtati in je dejal mehko:

»Ljubi Fronc, vedno sem bil dober človek in že moj oče, Bog jim daj dobro, so pravili, kako dobrega srca sem. Ti si žene še bolj potreben kakor jaz. Zato ti pustim nevesto. Tako žalil se ne bom, da bi umrl od tega. Ti mi boš pa tudi rad dal, kar boš po oni pogodbi dobil.«

Tedaj je postal tudi Fronc ves ginjen in je vzdihnil:

»Ljubi Jur, bil si mi vedno najljubši prijatelj na tem božjem svetu. Zato ti tega ne morem prizadeti, da bi ti nevesto prevzel. Jaz odstopam, ti pa mi boš plačal, kar boš one nagrade dobil.«

Jaznik je stopil k oknu, ker ga je smeh preveč silil.

Jur je nekaj časa računal:

»Jaz ti pustim nevesto in polovico nagrade. Daj mi le dva tisoč pet sto, prt in volno; dva in pol tisočaka, zaseko, kravo in nevesto pa pustim tebi.«

Tudi Fronc je nekaj časa računal.

»Kot tvoj nesebični prijatelj ne morem toliko sprejeti. Jaz ti pustim še zaseko in nevesto in si obdržim le kravo in polovico denarja.«

»To ne more veljati! Nikogar nočem za kaj opetnajstiti, najmanj pa tebe, da bi bil ti na škodi,« je izjavil Jur.

Tedaj se je ganil Jaznik, ki je ves čas stal pri oknu. Ostro je dejal:

»Zdaj pa že ne vem več, ali barantata za kravo ali za nevesto. Zdi se mi, da vama je Tine malo mar.«

»O ne, ne!« se je rotil Jur. »Pustimo mešetarjenje! Oče Jaznik, dajte mi Tino; varoval jo bom kakor svoje oči!«

Fronc je razumel, da je Jur besede lepo postavil; zato je napel možgane, da bi tudi on lepo in še bolje povedal:

»Dajte jo meni, oče Jaznik; na rokah jo bom nosil!«

»Jaz pa na nogah, oče Jaznik!« je Jur milo zastokal.

Jaznik se je prijel za trebuh, tako ga je tresel smeh. Dolgo ni mogel k sebi. Nazadnje se je ustopil pred snubača in rekel odločno:

»Tako se svoj živi dan ne bomo zmenili. Zato poslušajta, kaj vama pravim! Tako ostane, kakor sem rekel. Dve karti vzamem, poglejta,« pri tem je segel za mizo po karte, »tu je srce as, tu pa križ as! Kateri potegne srce, dobi nevesto, oni pa denar in kar še imata v svojih litanijah. To je moja zadnja beseda in amen.«

Ponudil jima je karti, snubača pa sta v eni sapi zavpila:

»Ne, jaz ne potegnem! Jaz ne!«

Zdaj se je Jaznik razhudil:

»Kaj? Ne bosta potegnili? Ali mislita, da si bosta norce brila in mojo Tino ljudem v jezike dajala? Ali potegnita ali pa plačajta tisoč dinarjev, ker sta razdrila!«

Jur in Fronc sta se počasi umikala proti durim. Jaznik jima je pa molel karti pod nos in vpil:

»Potegnita ali pa plačajta!«

Fronc je stokal:

»Saj nisem za Tino vprašal; Jur je vprašal. Ne plačam nič in potegnem tudi ne!«

Jur pa se je naglo zasukal, odprl vrata, zletel ven in po stopnicah dol; Fronc je tudi ugrabil priložnost in hajdi za Jurjem. Jaznik je coklal za njima do hišnih vrat in venomer vpil:

»Ali potegnita, ali pa plačajta!«

Šele tedaj, ko o snubačih ni bilo več ne duha ne sluha, se je vrnil in se zakrohotal, da so se stene stresle. Še to uro je šel dol k Podlipniku v gostilno in je novico toplo prinesel tja. To so se režali in smejali! Podlipnik je dejal, da je že ta norčija vredna pet jurijev.

Nedeljo nato je stal na občinski deski nabit velik oklic:

V stan svetega zakona hočeta stopiti:

Z e n i n Jurij Čujež, kmet, zakonski sin † Boštjana Čuježa in † Te-rezije roj. Klančnik. Ženin je katoliške vere, polnoleten, samski in stanuje Pod vrhom št. 3.

Z e n i n Franc Ocvirk, kmet, zakonski sin † Andreja Trota in † Apo-lonije roj. Klasinc. Ženin je katoliške vere, polnoleten, samski in stanuje Pod vrhom št. 4.

Se okličeta prvi, drugi in tretji krat. Ako ve kdo za kak zakonski zadržek, naj ga sporoči gospodu župniku!

Gorice v snegu: Sv. Urban pri Mariboru

Pavliha jo maha po svetu

Županova zapoved

To je bilo v starih časih, ko v Mariboru še ni bilo po cestah luči. Tedaj je zapovedal mariborski župan, da ne sme ponoči nihče brez svetilke na cesto. Kmalu potem je neko noč stražnik prijel Pavliho in ga vprašal:

»Kaj, ali ne veš za županovo zapoved, da ne sme nihče brez svetilke na cesto?«

»Vem«, je odgovoril Pavliha.

»Kje ti je potem svetilka?«

»Tu!« je pokazal Pavliha svojo svetilko, v kateri pa ni bilo sveče.

»Kje pa imaš svečo?«

»Za svečo ni nihče nič rekel; zapovedana je samo svetilka.«

Stražnik ga je izpustil in ga poučil, da mora imeti tudi svečo v svetilki.

Drugo noč so ga spet prijeli.

»Kaj, ali hodiš zopet brez svetilke?« so se zadržli nanj.

»Kaj še!« jim je odvrnil, »poglejte, saj jo imam!«

»Kje pa imaš svečo?«

»Saj je notri!«

»Zakaj je nisi prižgal?«

»Saj ni bilo zapovedano, da bi jo moral prižgati.«

Kako iščejo neveste...

Po izredni drznosti je neki preiskovalec fotografiral navade, ki jih imajo Tobbo črnci v Afriki pri izbiranju nevest. Pri teh črnkih so dekleta še tudi za naše pojme »lepa«. Neveste se kupijo in stane vsaka 12 do 15 glav govedi. Vsak mesec pred polno luno se zberejo vsa dekleta, ki so dozorela za žene, pred poglavarjevo kočo, da jih proglasi za žene. Za ta dan se pripravljajo že ves teden. Sorodniki obdarujejo dekleta z »obleko«, kratkim predpasnikom iz palmovega tkiva.

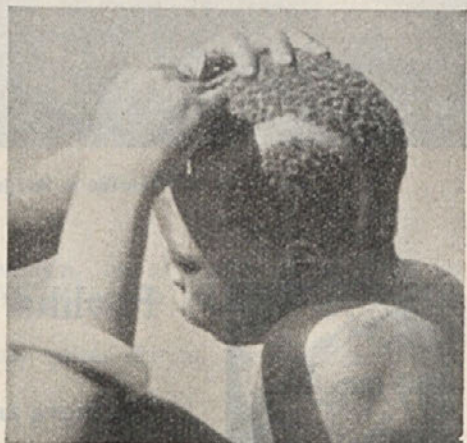
Prvi gosti prihajajo, mnogokrat zelo daleč, da si ogledajo, zberejo in morebiti kupijo nevesto. Vsak gost privede s seboj pričo.

Vsak gost prinese poglavarju darove, da ga pridobi za sebe in da nevesto dobi ceneje. Poglavar sprejema goste vsakega posebej pred svojo kočo.

Štirje, ki bi radi dobili neveste, se pogajajo s poglavarjem in mu izražajo svoje želje.

Tako se začne: Čim bolj umetno so počesani kuštravi lasje, tem lepše je dekle.

Ples nevest pomeni za »izbrane« slovo od mladosti in najbrž tudi od doma.

Kitajske karte iz l. 1100

As in sultan na perzijskih kartah iz 14. stoletja

Italijanske tarokkarte iz 15. stoletja

Karte . . .

Mnogi jih imajo radi in jih preklinjajo, mnogim prinašajo veselje in nesrečo. — Karte imajo čudno in staro zgodovino.

Nastale so pri perzijsko indskem narodu Tohari v Aziji, v puščavi Gobi. Tohari so prišli v Indijo in ustanovili tu močno kraljestvo. V 7. stoletju so bile karte razvedrilo perzijskim budističnim duhovnom. Tu so jih dobili tudi Kitajci, ki so jih prenesli v svojo domovino. Iz tistih časov so poznane najstarejše igralne karte. — Po trgovskih zvezah so prišle karte v Evropo, posebno še s križarskimi vojnami. L. 1299. se prvič omenja v neki benečanski kroniki igra s kartami za denar. L. 1329. je virčburški škof v Nemčiji prepovedal kvartanje

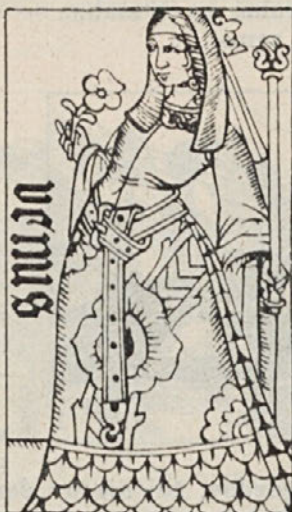

Nemške karte iz l. 1377

svojim duhovnikom, l. 1367. pa je mestni župan v Bernu v Švici moral svojim mestnim svetnikom prepovedati posejanje po gostilnah in kvartanje. — Na Francoskem se karte prvič omenjajo l. 1361, ko je pariška mestna blagajna plačala slikarju Grengonerju 56 soujev (bi bilo danes okroglo 11.200 Din) zato, da je napravil tri vrste igralnih kart, ki so jih potem podarili kralju Karlu VI. — Najprej so karte bile tiskane le v črni barvi. V 16. stoletju so jih pa začeli barvati.

Indijanske karte iz Severne Amerike stare 350 let

Francoske karte iz 15. stol.

Španske karte iz dobe odkritja Amerike

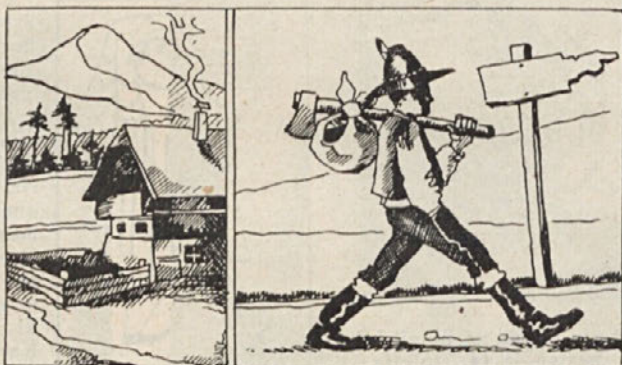
Čudovito potovanje Martince iz Podloma

Rusticus.

Ljubi moji
prijateljčki!

V samotni koči, nekje v hribih, je živela vdova. Imela je sina Martinca. Tesna je bila njuna koča, njun kruh pa črn in grenak. Pa je postalo Martincu lepega dne vsega tega dovolj. Zahoče se mu po svetu, kjer se gode tako čudovite reči in kjer pridne roke baje zlato pridelujejo. Res, obleče praznjo obleko, poveže v culico nekaj perila in kos kruha, pa jo mahne — v gore k drvarjem.

Uboga žena je ostala sama...

Pri znamenju vrh
prelaza se je za kratek
hip ustavil in pomolil
— za srečo.

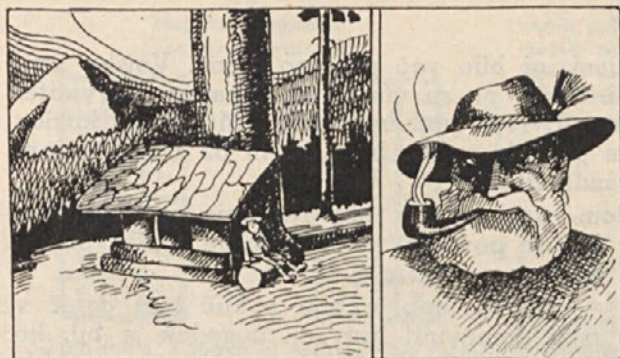
Potem se je za slo-
vo še poslednjič ozrl v
prelepo rodno dolino.

Tam doli, v zatišju velikih gozdov, ždi njegov domek...

Na svidenje!

S krepkim glasom je zapel: »Oj, zdaj gremo...«

Mrak je legal na trudo zemljo, ko je prispel do drvarske kolibe v senci mogočne hoje. Na hlodu pred kočjo je zehal bradat močjo.

žakar. Martinc se je nezaupno približal in izrazil svojo željo, da bi rad stopil v drvarski stan.

Možakar ga je ošinil z očmi od glave do pet.

Potem pa je vstal, oblastno pljunil in mu segel v roko.

»Živio! Jaz sem Jurij Popisk, višji drvar. Kakor je videti, si dovolj močan... Torej udariva! Dvesto petdeset dinarčkov ti bomo dali, pa žgancev, da te bo razneslo! Velja?«

In sta udarila.

Po hribu navzdol so s sekirami na ramah prihajali drvarji, ki so se vračali z dela.

Drugi dan je bila nedelja. Popisk je poslal nekega drvarja v vas — z veliko steklenico.

»Star je naš običaj in vse časti vreden,« je

rekel Martincu, »da vsak novinec da kak dinarček za božjo kapljico...«

Martinc je s kislim obrazom segel v žep in plačal. Sedli so na klado pred kočjo in se ga z vso vnemo lotili...

Črni možiček

Iz daljnih krajev prihajam, ni bilo več prijetno doma. Vojsko smo imeli in vse so nam razdrli. Sedaj pa so me oblekli, kakor me vidite. Tako sem postal vam, malim v Evropi, podoben dečko. Moja črna kožica vas naj nikar ne moti, imam pa zato velike bele oči in pa zobe, ki vam jih takoj pokažem, če me razdražite!

Sprejmite me v »Naš dom« vsaj za eno leto! Najpreje vam bom jaz katero povedal, kako se mi je godilo, potem boste pa vi drugi!

Kako lepo je bilo nekoč tam daleč v moji domovini! Največji dogodek je bil, ko smo pekli kruh. Moja mamica se je nekje naučila peči kruh, kakor ga pečejo vaše mamice. Napravila je na posebni deski lep kupček bele moke in na sredi kupčka globoko jamo. V to jamo je pa vlila vode. Ravno se je pripravljala, da bo začela mešati moko za testo. Jaz pa sem jo gledal, in ker je bil kupček precej visok, jaz pa majhen, sem moral stopiti na prste, da sem videl vodo v jami sredi moke. In tedaj se je nekaj zgodilo! Spodrsnilo mi je in jaz sem padel v kup moke! Mamica je zakričala, jaz sem zakričal. Toda nič ni pomagalo. Jaz sem bil že ves bel od moke, v kateri sem se valjal. Moji prijateljčki, ki so

prihiteli od vseh strani, so se mi smejali in mi očitali, da sem belokožec, mamica je jokala, atek pa je prišel in me s svojo roko potegnil iz moke, nato pa mi zopet odvzel vso belo barvo moje kožice s tem, da me je hudo namlatil. Nikdar ne bom pozabil, kedaj sem bil jaz belokožec! Pa na tak način nočem več biti! Raje nisem preveč radoveden!

Gotovo imate tudi vi, moji novi mladi prijatelji in prijateljice, v vaših domovih kake take »nesreče«. Sporočite mi kaj o sebi! Pa kaj lepega! Pišite in sliko priložite na moj naslov: »Naš dom«, Maribor, Koroška c. 5 za »Črnega mačka«.

Lepa skrb

Lepa je skrb za male psičke. Kako je uboga živalca hvaležna, ker je v hudi zimi lepo na toplem! Ko bi ljudje imeli tako dobro srce tudi do ubogih ljudi, ki so še bolj ljubezni vredni! Vsak človek bi moral biti v zimi na toplem in vsak človek bi moral imeti toliko, da bi ne stradal!

Nagradna uganka.
(Vsebirad Nemanič.)

A	D	E	O	T	A	Z	A	V	I
R	G	A					Š	L	J
N	E	N					E	R	E
E	B	O					J	E	N
E	M	N					A	K	N
Č	O	N					U	G	A

Opomba. Uganka ni težka. Vsak reševalec bo prejel posebno nagrado (če jo seveda ne bo sam odklonil).

Kraljev pohod.
(Lojze iz Senovega.)

Č	E	S	V																
E	T	O	P	P	E	T	J												
R	E	P	E	A	S	E	S	N	E	G	A								
V	A	S	S	K	R	A	T	H	Z	A	P	S	R	A	M				
K	U	Š	N	V	E	S	E	U	Š	Č	A	V	A	R	U	Š	A	N	E
J	A	V	A	L	I	N	L	J	T	E	O	S	L	U					
B	E	Z	I	A	N	G	E	R	U	H	P								
I	N	A	N	T	E	V	A												
G	E	L	J																

Fiziognomična uganka.
(Golnar F.)

Rešitev ugank je poslati vsaj do 20. v mesecu na: Ugankarski striček »Našega doma«, Maribor, Koroška c. 1. — Dva, ki bosta izžrebana, dobita nagrado. — Marljivim ugankarjem, kateri se bodo v reše-

vanju najbolje izkazali, to je, da bodo vsak mesec redno pošiljali rešitve, in ki bodo imeli največ prav rešenih ugank, vsaj 80%, dobe ob Božiču prihodnjega leta posebno nagrado. Nagrajenca bo določil žreb.

Rešitev ugank

v decemberski številki »Našega doma«.

1. Voščilo ugankarskega strička: Betlehemske Dete naj Vam da obilo božičnega veselja!

2. Črkovnica:

a	v	a	n	a	r	o
l	o	t	e	l	a	k
e	k	b	o	s	d	o
p	l	a	r	n	j	p
a	o	g	e	a	a	l
k	p	n	o	g	r	i
e	v	a	d	a	m	n

3. Številnica: Kar te peče in boli, tega drugim ne stori! In resnico le govori, bodi mož do konca dni!

4. Računska uganka: Star je bil 19 let in pet mesece.

5. Številčna kraljeva pot: Materin blagoslov otrokom hiše zida, očetova kletev pa jih podira.

6. Besedna uganka: Gad — kad, sad — jad.

Opomba: Ker sem moral radi zgodnjega izida januarske številke ugankarski kotiček zaključiti že pred Božičem, odpadejo tokrat imena reševalcev. Imeni srečnih izžrebancev bosta objavljena v prihodnji številki. — Ugank. striček.

Mojim ugankarjem. Kajneda, tokrat sem pa zgodeni! To pa zavoljo tega, da Vam lahko čimpreje voščim: srečno in veselo novo leto! — Mnogi so Silvestrov večer prekročali ter otvorili novo leto s plesom. Ugankarski striček tega ni storil, to pa radi tega, ker je porabil Silvestrov večer v to, da je napravil bilanco za preteklo leto. Na ples pa se mi tudi ni mudilo, ker se mi že itak dovolj vrti v glavi od zadnje razorožitvene kumference, katero sva imela z mojo staro. Na Silvestrov večer, ko so drugi rajali in so pokali šampanjci — je torej Striček sedel doma ob svojem Radionu ter koval načrte za novo leto. Ko bi Ugankarski striček imel moč in oblast,

bi na razorožitvene in druge podobne kumference poslal — ženske. Zakaj? Zato, ker bi te rabile manj fraz ter bi vojsko vprizorile kar v Ženevi. Mesto strojníc bi zadostovali jezički, ki bi drdrali ravno tako pristno, kot prave strojnice pred Madridom. Tudi do dejanskega spopada bi morda prišlo kar v Ženevi, ko bi si skočile v lase... Saj res, ko bi se morali državniški tepsti in kri prelivati za domovino, bi do vojske sploh ne prišlo... Še dalje sem snoval načrte, kako bi bilo, če bi imel Ugankarski striček moč in oblast. Dvojním zaslužkarjem bi pošteno zagodel. Vzel bi brezovo metlo in lopato ter bi izkidal vse, kateri živijo ob dvojni ali celo trojni plači, ali pa bi takim gospodom ukazal, da morajo vsaj tri družine na leto oskrbeti s pošteno obleko... Ker pa še nisem diktator, in tudi nikoli ne bom, saj še doma pri moji stari beseda ne zaleže veliko, se bo svet

sukal še naprej po starih izvoženih kolo-vozih. Razorožitvene kumference se bodo vršile še naprej, državniki bodo še naprej deklamirali lepe besede o miru, vojni li-feranti bodo še naprej delali na račun »mi-roljubnih« besed in načrtov mastne kšefte, in dvojni zaslužkarji bodo lahko še naprej mirno spali — dočim bo svet ostal raz- drapan in razklan kakor doslej — in to bo ostalo vse dotlej, dokler ne bo »beseda meso postala«. — Ugankarski striček pa si je v začetku leta vrezal novo pero ter nabrusil jezik — sedaj pa Bog in sreča junaška! — Za konec še eno prošnjo: Moji arhivi, kamor sem spravjal uganke, so se posušili: Ugankarji-ice! Usmilite se nadu- ljivega in skrahiranega Strička ter mu ekspresno pošljite svoje umotvore. Nace, Castor et Polux, Tone iz Vojnika! Na po- moč!

NEDELJA
TEDNIK ZA VERSKO ŽIVLJENJE

Izhaja vsak petek. — Cena: celoletno 24 Din, polletno 12 Din, mesečno 2 Din. Inozemstvo 48 Din.
 Uredništvo: Maribor, stolno župnišče. — Uprava: Maribor, Koroška cesta 5. — Ček. rač. 15237.

Edini verski tednik Slovencev »Nedelja«, ki izhaja že osmo leto, bo v prihodnjem letu še bolj zanimiva, posebno zaradi večjega števila slik, ki jih bo imela. Kolikega pomena je ta verski list, bi mogli povedati le tam, kjer je zelo razširjen. Dokler nimate v župniji verskega tednika, nimate nikogar, ki bi ljudi pripravil za nedeljsko službo božjo. Ta list pa vam jih bo pripravil. Sporočite nam, koliko komadov lista naj vam pošljemo, da ga boste brezplačno mogli razdeliti pred cerkvijo!

Izdaja Konzorcij »Našega doma«. — Urejuje in predstavlja lastnika Mirko Geratič. — Tiska »Tiskarna av. Cirila«, predstavnik Albin Hrovatin. — Vsi v Mariboru.